

Violența între copii, în școlile din România, atinge un nivel îngrijorător

București, 10 mai 2016: Salvați Copiii România lansează astăzi primul studiu național cu privire la fenomenul de *bullying* în școlile românești, în vederea unei mai bune înțelegeri a motivelor care stau la baza acestor comportamente de violență între copii și a dimensiunii acestui fenomen în contextul educațional din România.

Cercetarea a urmărit modul în care copiii și părinții percep *bullying*-ul, atitudinile și comportamentele acestora în diferite contexte sociale (la școală, în grupul de prieteni, în mediul online), precum și măsurarea incidenței cazurilor de *bullying* în aceste situații.

Au fost vizate diferitele tipuri de comportamente asociate *bullying*-ului, printre care se numără excluderea din grup, umilirea, distrugerea lucrurilor altcuiva sau violența fizică. S-a urmărit, de asemenea, determinarea profilului social al actorilor implicați în astfel de situații.

Studiul, cu dimensiuni cantitative și calitative deopotrivă, a scos în evidență un nivel îngrijorător al prezenței diferitelor comportamente asociate *bullying*-ului în școli și arată nevoia unei schimbări de abordare a dinamicii relaționale în contextul școlii.

Realitatea cifrelor:

- **În mod repetat, în școală, 3 din 10 copii sunt excluși din grupul de colegi.**
- **3 din 10 copii sunt amenințați cu bătaia sau lovirea de către colegi.**
 - **1 din 4 copii a fost umilit în fața colegilor.**

Excluderea din grup, izolarea socială, amenințarea cu violența fizică și/sau umilirea, violența fizică și distrugerea bunurilor personale, interdicția de a vorbi/interacționa cu un alt coleg, răspândirea de zvonuri cu caracter denigrator sunt comportamente specifice de *bullying* cu care copiii se întâlnesc frecvent în mediul școlar.

Astfel, **2 din 10 copii au recunoscut că au exclus în mod repetat colegi din grupul de egali**, iar **3 din 10 au interzis altor copii să se joace cu anumiți elevi din clasă**. Procentul celor care spun că au fost excluși din grupul de egali este și mai ridicat. Astfel, 23% dintre copii au menționat că s-a întâmplat să fie amenințați cu excluderea din grup, 31% că au fost excluși și 39% că un alt copil a cerut cuiva să nu se joace sau să nu vorbească cu ei.

37% dintre copiii participanți la chestionar au mărturisit că s-au răspândit zvonuri umilitoare și denigratoare în spațiul școlii despre ei. 84% dintre copii afirmă că au fost martorii unei situații în care un copil amenință un altul, 80% a uneia în care un copil este umilit de alt copil, iar 78% au asistat la situații repetate în care un copil era îmbrâncit și lovit ușor de către alți copii.

- **73% dintre copii afirmă că au fost martorii unei situații de bullying în mediul școlar.**

Separând contextele specifice de apariție a comportamentelor de bullying, 73% dintre copii afirmă că au fost martorii unor situații de *bullying* în școala în care învață, 58% au asistat la situații de bullying în propria clasă, 46% în grupul de prieteni iar 69% în mediul online.

„Salvați Copiii atrage atenția că, într-o situație de bullying, toți copiii sunt victime - și cel care suferă consecința directă a agresiunii; și cel care este autorul comportamentului violent, pe care l-a învățat cu siguranță, fiind, la rândul său, martor sau victimă într-un alt context de viață; și cel care asistă neputincios și învață că școala sau cartierul sunt câmpuri de luptă în care doar cei puternici supraviețuiesc. Acest demers de investigație devine cu atât mai important, cu cât, oferindu-ne dimensiunea și caracteristicile fenomenului de bullying în școala românească, ne permite accesul la cele mai importante date pentru a dezvolta strategii și programe de prevenție și intervenție care să permită încă o dată protecția copiilor împotriva oricărei forme de violență și să garanteze siguranța școlii și a comunității pentru copiii noștri”, afirmă Gabriela Alexandrescu, Președinte Executiv Salvați Copiii România.

Cercetarea calitativă a pus, de asemenea, în evidență o serie de caracteristici nuanțate ale fenomenului de bullying în școală, cele mai importante fiind:

- **Copiii diferiți devin ținte predilecte ale comportamentelor de bullying.** Fie că vorbim despre un aspect fizic diferit, comportamente/nevoi diferite de ale majorității (comportament timid, performanță academică, prezența unei dizabilități, a unui diagnostic psihiatric sau a cerințelor educaționale speciale), statutul de nou venit în grup, apartenența la un mediu socio-economic dezavantajat sau etnia, fiecare dintre aceste atribute crește riscurile ca un copil să devină victimă a *bullying*-ului.
- **Cea mai frecventă reacție a copiilor martori ai bullying-ului nu este să intervină, ci să se uite.** Agresiunea este considerată un spectacol menit să distreze; atunci când intervin, copiii susțin în cea mai mare măsură agresorul.
- **Există situații în care comportamentele de bullying sunt evaluate și sancționate discriminatoriu.** *Bullying*-ul provenind de la copiii cu rezultate bune la învățătură este uneori puțin vizibil pentru adulți sau se sancționează într-o manieră mai blândă, în timp ce copiii cu rezultate școlare slabe sunt percepuți apriori ca fiind vinovați și responsabili de comportamentul violent. Sancțiunile școlare de tipul „scăderea notei la purtare”, „suspendarea” sau „mutarea la o altă clasă, în cadrul aceleiași școli sau la o altă școală” sunt considerate de elevii de gimnaziu măsuri eficiente pentru reducerea comportamentelor de *bullying*, în timp ce adolescenții sunt mai degrabă pesimiști în legătură cu eficiența lor în raport cu reducerea fenomenului.
- **Nici unul dintre copiii care a participat la interviurile de grup nu a știut despre existența unei comisii de combatere a violenței în școala lor.** Atunci când sunt luate, măsurile de combatere a violenței sunt legate de evenimente singulare deosebit de severe. Adulții sunt descriși de către copii, în general, ca fiind toleranți față de formele psihologice și emoționale ale *bullying*-ului. Intervenția clasică în *bullying* vine de obicei foarte târziu, atunci când conflictul escaladează și violență a avut loc deja. Școlile nu au o abordare comună în cazurile de *bullying*. Unii profesori sunt mai implicați în stoparea comportamentului violent, în timp ce alții rămân pasivi. Unii copii au menționat că există situații în care profesorii încurajează *bullying*-ul sau pe agresori, umilind în

mod constant unii copii. Intervențiile se concentrează de obicei pe agresor și victimă, dând puțină importanță reacției grupului de martori.

- **În ceea ce privește intervențiile care provin de la părinți, impactul acestora poate varia:** există părinți care agravează relația dintre copii (de exemplu, atunci când părinții vin la școală să-și "apere" fiul/fiica cerând explicații sau "disciplinând" copilul cu care fiul lor/fiica este în conflict) dar și părinți care, prin implicare, contribuie la reducerea violenței. Din perspectiva copiilor, însă, părinții au mai degrabă un nivel scăzut de conștientizare cu privire la prezența/dimensiunile/implicațiile *bullying*-ului în viața școlară a copiilor.
 - **Abuzul fizic asupra copilului, în familia de proveniență, este asociat semnificativ cu comportamente de tip bullying.**

Abuzul în familie implică atât perpetuarea de către copil a comportamentelor abuzive, cât și „obișnuința” cu statutul de victimă. Analizând relația dintre practicile parentale/diferitele forme de abuz în familia de proveniență, s-a observat o dublă asociere a abuzului în familie, atât cu statutul de agresor, cât și cu cel de victimă. Copiii care afirmă că au fost loviți cu palma sau urecheați de părinți spun, într-o măsură semnificativ mai ridicată, că au exclus din grup, au umilit sau agresat fizic un alt copil.

În același timp, s-a remarcat o creștere semnificativă a situațiilor în care un copil devine victimă a hărțuirii repetate între egali (excludere din grup, umilire sau violență fizică) dacă este victima unei forme de abuz în familia de proveniență. De asemenea, studiul a pus în evidență faptul că părinții care afirmă că au bătut sau umilit/făcut de rușine propriul copil consideră într-o măsură semnificativ mai ridicată atât că acesta din urmă poate umili sau agresa un alt copil, cât și că acesta poate fi victimă într-o situație de hărțuire între egali.

Despre Organizatia Salvati Copiii

Salvați Copiii România este o organizație neguvernamentală, de utilitate publică, non-profit, care militează activ pentru drepturile și protecția copilului în România, din 1990, în acord cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Programele Organizației sunt adresate tuturor copiilor, cu o atenție deosebită către cei aflați în situații dificile - copii din comunități dezavantajate, copii victime ale violenței, exploatații prin muncă, traficului sau neglijării, copii lipsiți de grija părintească în urma migrației economice a acestora, copii refugiați etc. În cei 26 de ani de activitate, peste 1.340.000 de copii au fost implicați în campaniile și programele desfășurate de Organizație. Salvați Copiii România este membru al Save the Children International, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 29 de membri și desfășoară programe în peste 120 de țări.

Pentru mai multe informații vă rugăm contactați:

Diana Stănculeanu, diana.stanculeanu@salvaticopiii.ro

Ciprian Gradinaru, ciprian.gradinaru@salvaticopiii.ro